

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 45/2018-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. januára 2018 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti SPP – distribúcia, a. s., Mlynské nivy 44, Bratislava, zastúpenej advokátom Mgr. Miroslavom Hanecom, Hruštiny 602, Žilina, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na rovnosť účastníkov v súdnom konaní podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a namietaného porušenia všeobecného zákazu diskriminácie podľa čl. 1 ods. 2 Protokolu č. 12 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2 Cob 124/2015 z 29. januára 2016 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obdo 1/2017 z 31. marca 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti SPP – distribúcia, a. s., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. júla 2017 doručená sťažnosť spoločnosti SPP – distribúcia, a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na rovnosť účastníkov v súdnom konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) a porušenie všeobecného zákazu diskriminácie podľa čl. 1 ods. 2 Protokolu č. 12 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „protokol č. 12“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 Cob 124/2015 z 29. januára 2016 (ďalej aj „rozhodnutie krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Obdo 1/2017 z 31. marca 2017 (ďalej aj „rozhodnutie najvyššieho súdu“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa žalobou podanou na Okresnom súde Košice II (ďalej len „okresný súd“) domáhala od žalovaného náhrady škody vo výške 6 149,08 € s príslušenstvom. Okresný súd žalobe rozsudkom sp. zn. 35 Cb 232/2010 z 5. septembra 2011 v celom rozsahu vyhovel a žalovaného na základe plného úspechu vo veci zaviazal k náhrade trov konania podľa § 142 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v rozhodujúcom znení.

Na základe odvolania bol rozsudok okresného súdu sp. zn. 35 Cb 232/2010 z 5. septembra 2011 zrušený a vec bola vrátená na ďalšie konanie. Okresný súd rozhodol rozsudkom sp. zn. 35 Cb 232/2010 z 20. apríla 2015 o veci rovnako. Žalobe v celom rozsahu vyhovel a žalovanému na základe plného úspechu vo veci uložil nahradiť trovy konania. Výška trov konania bola vyčíslená na 5 582,86 €.

Na základe odvolania žalovaného krajský súd svojím napadnutým rozhodnutím rozsudok okresného súdu sp. zn. 35 Cb 232/2010 z 20. apríla 2015 v merite veci potvrdil; výrok vo veci náhrady trov konania zmenil tak, že účastníkom náhradu trov konania nepriznal a nepriznal im ani náhradu trov odvolacieho konania.

Sťažovateľkou podané dovolanie smerujúce proti napadnutému rozhodnutiu krajského súdu bolo napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu odmietnuté ako procesne neprípustné. Žalovanému bol priznaný nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Sťažovateľka podanou sťažnosťou namieta:

«1) Odmietnutie dovolania z dôvodu, že postupom odvolacieho súdu nám nebola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 ods. 1 písm. f) OSP, nie je v súlade s platnou právnou úpravou ani s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu ani s nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky.

V podanom dovolaní sme namietali, že obidvoma výrokmi o trovách konania v rozhodnutí odvolacieho súdu z 29.01.2016 nám odvolací súd odňal možnosť konať pred súdom. Takéto rozhodnutie porušuje princíp právnej istoty, ktorý sa prelína v práve na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ako prvok právneho štátu. Princíp právnej istoty spočíva aj v predvídateľnosti aplikácie právnej normy a teda v legitímnom očakávaní, že súdy majú v rovnakých a analogických situáciách rozhodovať rovnako. Uviedli sme, že rozhodnutie odvolacieho súdu sa vymyká takémuto legitímnemu očakávaniu.

Podľa názoru dovolacieho súdu (ods. 17 dovolacieho rozhodnutia) sa námietka nepredvídateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, obsiahnutá v § 213 ods. 2 OSP, neaplikuje v procesných rozhodnutiach. Aplikácia sa týka výlučne hmotnoprávneho posúdenia nároku (rozhodnutia vo veci samej), ktoré je výsledkom dokazovania a jeho hodnotenia súdom. Odvolací súd je povinný postupovať v zmysle tohto ustanovenia, ak nárok treba posúdiť podľa iného právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie. Súčasne musí byť splnená podmienka, že toto iné zákonné ustanovenie je rozhodujúce pre rozhodnutie vo veci. Vychádzajúc z uvedeného procesné rozhodnutie odvolacieho súdu o trovách konania nemôže mať atribúty tzv. prekvapivého rozhodnutia a preto postupom odvolacieho súdu nám bola odňatá možnosť konať pred súdom.

Tento názor dovolacieho súdu je nielen v rozpore s vtedy platnou právnou úpravou ale aj v rozpore s jeho vlastnou rozhodovacou činnosťou napr. v rozhodnutí 6 M Cdo 5/2011 z 18.01.2012, kde k aplikácii § 213 ods. 2 OSP uviedol nasledovné:

„Účelom predmetného ustanovenia (účinného od 15. októbra 2008) je, aby sa jeho uplatňovaním zabránilo v praxi vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí tým, že účastník bude mať možnosť vyjadriť sa k novej aplikácii doposiaľ nepoužitého ustanovenia na zistený skutkový stav... Podľa názoru dovolacieho súdu ustanovenie § 213 ods. 2 O.s.p. je plne aplikovateľné i v konaní súdu o trovách konania.“

„Pokiaľ teda odvolací súd nevyzval účastníka konania v zmysle § 213 ods. 2 O.s.p. v znení účinnom od 15. októbra 2008, aby sa vyjadril k možnému použitiu toho ustanovenia právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a bolo podľa názoru odvolacieho súdu pre rozhodnutie vo veci rozhodujúce, odňal účastníkovi konania možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. Októbra 2010 sp. zn. 5 Cdo 322/2009, uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a súdov SR 3/2011)“...

2) Aplikácia § 150 OSP odvolacím súdom bez nášho upovedomenia

Odvolací súd výrok prvostupňového súdu zmenil aplikáciou § 150 OSP, pričom sme nemali ani vedomosť, že zvažuje rozhodnúť podľa tohto ustanovenia a ani možnosť sa k aplikácii § 150 OSP na rozhodnutie o trovách konania vyjadriť. Je to arbitrárne rozhodnutie porušujúce naše právo na spravodlivý súdny proces a v konečnom dôsledku nám odníma možnosť konať pred súdom, pretože nám upiera možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci opravných prostriedkov.

3) Neodôvodnenosť aplikácie § 150 OSP odvolacím súdom

Odvolacím súdom uvedené dôvody aplikácie § 150 OSP nie sú zákonným dôvodom na použitie daného ustanovenia. Nezodpovedajú zmyslu a účelu daného ustanovenia. Dôvodmi má byť v súčasnosti (t.j. v januári 2016) už ustálená súdna prax v prípadoch neoprávnených odberov, kde škoda má objektívny charakter. Ak by aj bola ustálenosť súdnej praxe relevantným dôvodom, Najvyšší súd Slovenskej republiky ustálil súdnu prax v prípadoch neoprávnených odberov ešte v roku 2009 napr. Uznesením 1Cdo 107/2008 z 27.10.2009, Uznesením 4Cdo 30/2009 z 28.10.2009 (Žaloba proti žalovanému bola podaná až v septembri 2010.) V súlade s touto rozhodovacou praxou odvolací súd už

vo svojom prechádzajúcom rozhodnutí - Uznesení 2Cob/21/2011-116 zo dňa 09.04.2013 - vychádzal z objektívnej zodpovednosti.

Ďalším dôvodom má byť skutočnosť, že v občianskoprávných sporoch v obdobných veciach súd môže znížiť výšku škody podľa § 450 Občianskeho zákonníka. A keďže toto je obchodný spor, v ktorom nie je možné aplikovať § 450 OZ, súd nás za toto sankcionuje tým, že nám, napriek 100% úspechu vo veci, nepriznal náhradu trov prvostupňového ani odvolacieho konania s použitím § 150 OSP. Vytvára sa tým nebezpečný precedens, podľa ktorého kompenzáciou neaplikovateľnosti § 450 OZ v obchodných vzťahoch je nepriznanie náhrady trov konania. Výklad § 150 OSP tak nemá oporu v duchu zákona ani v zaužívanej súdnej praxi.

Iné dôvody odvolací súd neuviedol. Nezaoberal sa ani príkladmo okolnosťami uvedenými v § 150 OSP. § 150 OSP sa používa vo výnimočných prípadoch, pričom výnimočnosť môže spočívať tak v okolnostiach danej veci ako aj v okolnostiach na strane účastníkov konania a to tak na strane žalobcu ako aj na strane žalovaného. Výnimočnosť musí byť v rozhodnutí riadne odôvodnená. Hoci zákon dôvody hodné osobitného zreteľa taxatívne neurčuje, je potrebné pri tom prihliadať aj na osobné, majetkové, zárobné a iné pomery všetkých účastníkov, na okolnosti ktoré viedli k uplatneniu práva na súde a dôležitý je aj postoj účastníkov v priebehu konania.

Nepriznanie náhrady trov konania podľa § 150 OSP nemožno odôvodniť len všeobecným záverom hodnotiacim význam rozhodovania o určitom výroku. (podobne R 23/1989)...

4) Súvisiace porušenie práva na ochranu majetku

Postupom odvolacieho súdu došlo k znehodnoteniu nášho plného úspechu a nepriznaním náhrady trov konania bolo negatívne zasiahnuté do našej majetkovej sféry. Bezdôvodne bol zvýhodnený v celom rozsahu neúspešný žalovaný, ktorý mal v prvostupňovom aj v odvolacom konaní právneho zástupcu. Nepriznaním nám náhrady trov konania došlo k zníženiu nášho majetku bez možnosti kompenzácie nákladov spojených s úspešným uplatňovaním práv. Zásada úspechu v konaní (§ 142 ods. 1 OSP) ktorá je prioritná pri rozhodovaní o náhrade trov konania, nebola akceptovaná a na použitie § 150 OSP neexistovali žiadne skutočnosti ani rozumné dôvody.

5) *Ak neúspešnému účastníkovi nie je priznaná náhrada trov konania, je to spravodlivé a očakávané. Dôvody, pre ktoré nám, ako úspešnému účastníkovi prvostupňového a odvolacieho konania, odvolací súd nepriznal náhradu trov konania, sú diskriminačné. Vychádzajú z neadekvátneho porovnávania občianskoprávnej a obchodnoprávnej úpravy v súvislosti na vzťah medzi nami a žalovaným, na ktorý je vylúčená aplikácia občianskoprávnej normy. Túto nemožnosť aplikácie sa nezákonným spôsobom snažil zmeniť odvolací súd, čím nás diskriminoval. Nás posudzoval ako podnikateľský subjekt, no žalovanému toto postavenie aplikáciou § 150 OSP zmenil, čo sa javí ako akceptovateľný dôvod nepriznania nám náhrady trov konania.*

6) *Trovami konania sú na našej strane aj trovy právneho zastúpenia. Nepriznanie ich náhrady je pre nás postihom za to, že sme si zvolili advokáta, ktorý nám v konaní poskytoval právnu pomoc. Je to porušenie zásady rovnosti účastníkov konania.»*

Na základe uvedeného sťažovateľka v petite sťažnosti žiada, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obdo 1/2017 z 31. marca 2017 vo všetkých jeho výrokoch a rozsudkom krajského súdu sp. zn. 2 Cob 124/2015 z 29. januára 2016 vo výrokoch o trovách konania bolo porušené jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základné právo na rovnosť účastníkov v súdnom konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, právo na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu a všeobecný zákaz diskriminácie podľa čl. 1 ods. 2 protokolu č. 12, aby napadnuté rozhodnutia krajského súdu a najvyššieho súdu v napadnutom rozsahu zrušil, aby vec vrátil na ďalšie konanie a aby sťažovateľke priznal finančné zadosťučinenie vo výške 2 000 € a náhradu trov konania.

Výšku požadovaného finančného zadosťučinenia sťažovateľka odôvodňuje poškodením dobrého mena a možnosťou vytvorenia negatívneho precedensu v otázke postihu neoprávnených odberateľov energií.

II.

Podľa § 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každej sťažnosti ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jej prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Predmetom sťažnosti je tvrdenie o zásahu do v záhlaví tohto rozhodnutia označených práv napadnutými rozhodnutiami krajského súdu a najvyššieho súdu. Ide o rozhodnutia, ktorými všeobecné súdy rozhodli o náhrade trov konania.

V nadväznosti na obsah sťažnosti ústavný súd v prvom rade považuje za potrebné zdôrazniť, že námietky sťažovateľky síce smerujú proti porušeniu princípov spravodlivého súdneho konania, týkajú sa však len jeho časti, a to rozhodovania o trovách konania, čo má v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci na sťažovateľku nepochybne negatívne dôsledky, avšak tieto nemožno z hľadiska kritérií spravodlivého procesu podľa názoru ústavného súdu dávať na rovnakú úroveň a pripisovať im rovnakú relevanciu ako námietkam proti procesnému postupu vedúcemu k rozhodnutiu vo veci samej, resp. samotnému rozhodnutiu vo veci samej (m. m. IV. ÚS 225/2012, IV. ÚS 311/2012).

Ústavný súd nespochybňuje, že za určitých okolností možno k záveru o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dôjsť aj v súvislosti s námietkami sťažovateľov smerujúcimi proti právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu o náhrade trov súdneho konania. Vo všeobecnosti však platí, že rozhodnutie o náhrade trov konania nedosahuje spravidla samo osebe intenzitu predstavujúcu možnosť vyslovenia porušenia základných práv a slobôd bez ohľadu na to, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickej, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napádaného výroku o trovách konania sa uchýľuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces) extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo (m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Ústavný súd pripomína, že vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). V súvislosti so sťažnosťami namietajúcimi porušenie základných práv a slobôd rozhodnutiami všeobecných súdov už ústavný súd opakovane uviedol, že jeho úloha pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov súdnej interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07, I. ÚS 272/09). Z takéhoto pohľadu pristúpil ústavný súd aj k posúdeniu napadnutých rozhodnutí krajského súdu a najvyššieho súdu.

Odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov je častým predmetom posudzovania v rozhodovacej činnosti ústavného súdu aj štrasburských orgánov ochrany práv, z čoho rezultuje pomerne bohatá judikatúra k jeho významu z pohľadu práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V odôvodnení rozhodnutia všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd pripomína, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (I. ÚS 241/07). Rovnako Európsky súd pre ľudské práva

pripomenul, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz c. Španielsko z 21. 1. 1999). Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva teda nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georiadis c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998). Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. 4. 1993, II. ÚS 410/06).

Vychádzajúc z mantinelov možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov sa ústavný súd oboznámil s časťami odôvodnení napadnutých rozhodnutí krajského súdu a najvyššieho súdu, ktoré boli pre posúdenie dôvodnosti sťažnosti relevantné.

K rozsudku krajského súdu sp. zn. 2 Cob 124/2015 z 29. januára 2016

Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia v podstatnom uviedol: *„Podľa § 150 ods. 1 O.s.p., ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Súd prihliadne najmä na okolnosti, či účastník, ktorému sa priznáva náhrada trov konania, uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patril, to neplatí, ak účastník konania nemohol tieto skutočnosti alebo dôkazy uplatniť.*

Citované ustanovenie zákona predstavuje odchýlku zo zásady zodpovednosti za výsledok konania, kedy účastníkovi, ktorý má na náhradu trov konania právo, túto neprizná. Jeho použitie je dôvodné vtedy, ak by strohá aplikácia ustanovení upravujúcich náhradu trov konania viedla k neželanej tvrdosti. Pri jeho použití musia byť dané jednak dôvody hodné osobitného zreteľa a aj v prípade ich existencie musí byť jeho použitie súdom výnimočné.

Je nepochybné, že v daných typoch sporov (neoprávnené odbery plynu podľa § 59 ods. 1 písm. d) zák. č. 656/2004 Z. z.) bola dlhšiu dobu súdna prax nejednotná, keď sa

uplatnené nároky aj nepriznávali, keďže súdy vyžadovali preukázanie skutočnosti, že škoda skutočne vznikla majúc za to, že nie každý neoprávnený odber, za ktorý sa považuje aj odber s meradlom, na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii, má za následok vznik škody a že podmienkou vzniku nároku na náhradu škody je aj v takto špecifickom právnom vzťahu logicky preukázanie, že škoda skutočne vznikla. Následne súdna prax ustálila, že škoda vznikla už samotným odberom takýmto meradlom. Ďalej aj vzhľadom na objektívny charakter takejto škody, t.j. keď sa neskúma, či meradlo porušil samotný odberateľ alebo ktokoľvek iný; s prihliadnutím na skutočnosť, že v občianskoprávných sporoch (obdobných ako v prejednávanej veci) súdy výšku škody v súlade s § 450 Občianskeho zákonníka v odôvodnených prípadoch môžu znížiť, no Obchodný zákonník aplikáciu citovaného ustanovenia neprípúšťa, je vhodné pri rozhodovaní o náhrade trov konania postupovať podľa § 150 O.s.p. a trovy konania úspešnému žalobcovi nepriznať. Z rovnakých dôvodov odvolací súd nepriznal žalobcovi ani náhradu trov odvolacieho konania.“

Napadnuté rozhodnutie krajského súdu obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok skutkových a právnych záverov. Ústavný súd nezistil, že by jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej, alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Ústavný súd vzhľadom na uvedené sťažnosť v časti namietajúcej porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Obdobný záver možno formulovať aj vo vzťahu k porušeniu základného práva na rovnosť účastníkov v súdnom konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a porušeniu práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Ich porušenie sťažovateľka namieta sekundárne v spojení s namietaným porušením základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Podľa názoru ústavného súdu primeranou aplikáciou platných noriem upravujúcich pravidlá pre náhradu trov konania v zásade nemôže dôjsť k porušeniu označených práv. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nedošlo k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, je zjavné, že nemohlo dôjsť ani k porušeniu označených práv. Ústavný súd preto aj v tejto časti odmietol sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú (m. m. III. ÚS 307/2017).

Ústavný súd k namietanému porušeniu všeobecného zákazu diskriminácie podľa čl. 1 ods. 2 protokolu č. 12 uvádza, že jeho aplikácia sa v individuálnych sťažnostiach zásadne viaže na vyslovenie porušenia individuálne určeného základného práva alebo slobody sťažovateľa, a preto požiadavka na vyslovenie jeho porušenia v prípade, ak nie je porušené niektoré základné právo sťažovateľa, je zjavne neopodstatnená (III. ÚS 321/2017). Vzhľadom na uvedené ústavný súd odmietol aj túto časť sťažnosti ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

K uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obdo 1/2017 z 31. marca 2017

V súvislosti s preskúvaním napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu ústavný súd poukazuje v prvom rade na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane zdôrazňuje, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí v zásade do výlučnej právomoci najvyššieho súdu, nie do právomoci

ústavného súdu. Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je otázkou zákonnosti a jej riešenie samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (napr. II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016).

Najvyšší súd preskúmal procesnú prípustnosť dovolania proti napadnutému rozhodnutiu krajského súdu a vo svojich pomerne podrobných úvahách dospel k záveru, že dovolanie procesne prípustné nebolo, preto ho odmietol [§ 447 písm. c) Civilného sporového poriadku]. V tejto súvislosti najvyšší súd odôvodnil svoj záver jasne, zrozumiteľne a presvedčivo.

Vo vzťahu k vecnému rozsahu ústavného prieskumu napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu ústavný súd zastáva názor, že najvyšší súd sa v napadnutom rozhodnutí ústavne konformným spôsobom zaoberal kľúčovými dovolacími námietkami, ktoré sťažovateľka v dovolaní uplatnila a právne závery, ktoré k nim zaujal, sú primeraným spôsobom odôvodnené a zodpovedajú obsahu a zmyslu právnych noriem, ktoré najvyšší súd pri rozhodovaní o dovolaní aplikoval. Napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu je podľa názoru ústavného súdu z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné.

Ústavný súd poukazuje na to, že súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľmi, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného základného práva podľa ústavy a práva podľa dohovoru. V inom prípade by totiž súdy stratili možnosť posúdiť, či zákonné dôvody (ne)prípustnosti podaného dovolania boli naplnené. Takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu procesný predpis výslovne umožňoval, preto použitý spôsob v konkrétnom prípade nemohol znamenať odoprenie prístupu sťažovateľke k súdnej ochrane v konaní o mimoriadnom opravnom prostriedku (I. ÚS 490/2017).

Na základe uvedeného ústavný súd odmietol túto časť sťažnosti vo vzťahu k namietanému zásahu do základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy

a do práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Vo zvyšku označených práv odmietol ústavný súd túto časť sťažnosti z obdobných dôvodov ako vo vzťahu k rozsudku krajského súdu sp. zn. 2 Cob 124/2015 z 29. januára 2016. Podľa názoru ústavného súdu primeranou aplikáciou platných noriem pre posúdenie prípustnosti dovolania nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva na rovnosť účastníkov v súdnom konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a k porušeniu práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ktoré sú namietané len sekundárne v spojení s namietaným porušením základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Požiadavka na vyslovenie porušenia všeobecného zákazu diskriminácie podľa čl. 1 ods. 2 protokolu č. 12 je tiež zjavne neopodstatnenou, keďže nebolo konštatované porušenie niektorého individuálne určeného základného práva alebo slobody.

Na základe uvedeného ústavný súd odmietol aj túto časť sťažnosti ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o zrušení napadnutých rozhodnutí krajského súdu a najvyššieho súdu (a vrátení veci na ďalšie konanie), ako aj rozhodnutie o priznaní finančného zadosťučinenia a náhrady trov konania je viazané na vyslovenie porušenia označených práv alebo slobôd (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd o týchto častiach sťažnosti už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. januára 2018